आ.व. २०८०।८१ को मङ्गलसेन नगरपालिकाका बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा असल अभ्यास

मंगलसेन नगरपालिका, अछाम जिल्ला, सुदुरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

परिचय

- अछाम जिल्लामा अवस्थित मंगलसेन नगरपालिका वि.सं. २०७१ साल वैशाख २५ गतेको नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय अनुसार २०७१ साल जेष्ट ४ गते विधिवत रूपमा स्थापना र १४ वटा वडा रहेका छन ।
- समुन्द्री सतहको न्यूनतम ५४० मिटर देखि अधिकतम ३३०० मिटरसम्मको उचाई र २२० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल रहेको छ ।
- महिला १४,४७५ र पुरुष १२,०८२ गरी जम्मा २६,५५७ जना जनसंख्या रहेको । साक्षरता दर ७२.८%, कृषि कार्यकमा संग्लन जनसंख्या ८०.६%, मकै धान कोदो गहुँ मुख्य बाली हुन।
- ९९.५% हिन्दु धर्मावलम्वि रहेको,

स्थानीय तहको समग्र अवस्थाको विवरण

सि.नं	विवरण	अवस्था
१	जनशक्ति व्यवस्थापन	क. जम्मा स्वीकृत दरवन्दी: १०४ पदपूर्ति:५७ रिक्त:४७ ख. कर्मचारी समायोजन पश्चात O & M सर्वेक्षण गरी प्रतिवेदन तयार भएको तर स्वीकृत नभएको।
२	प्रशासकीय भवन र पहुँच	क. प्रमुख प्रशासकीय भवन: विस २०७७ मा निर्माण सम्पन्न भएको। ख. आफ्नै वडा कार्यालय: भएको वडा संख्या ९ वटा र नभएको वडा संख्या ५ वटा ग. वडा केन्द्रसम्म सडक पुगेको वडाको संख्या सबै १४ वटै वडाहरु
३	कानून निर्माणको अवस्था	क. ऐनको संख्या: २० ख. नियमावलीको संख्या: १२ ग. कार्यविधि/मापदण्ड/निर्देशिकाको संख्या: ७०
४	विभिन्न योजना तथा दस्तावेज निर्माणको अवस्था	क. आवधिक योजना: प्रथम पञ्च वर्षिय **नगर आवधिक योजना २०७९।८०-२०८४।८५** ख. वार्षिक बजेटसँगै तोकिएको ढाँचा अनुरुप मध्यमकालिन खर्च संरचना: बनेको ग. स्थानीय तहको वस्तुस्थिति विवरण: **मंगलसेनको सक्षिंप्त पाश्वर्वचित्र २०८१** घ. भूउपयोग योजना: **भूउपयोग योजना २०८०** ङ. स्थानीय भवन निर्माण मापदण्ड: नबनेको च. राजस्व सुधार कार्ययोजना: **राजस्व सुधार कार्ययोजना २०७९** छ. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली: नवनेको।

स्थानीय तहको समग्र अवस्थाको विवरण

सि.नं	विवरण	अवस्था
५	स्थानीय तहको मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन प्रणालीको प्रयोग	क. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कनको प्राप्ताङ्क ७६ (गुणस्तर परीक्षण पश्चात) ख. स्थानीय तहको वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कनको प्राप्ताङ्क ७२.२ ग. मन्त्रालयले तयार गरेको स्थानीय तहको प्रगति अनुगमन प्रणालीमा विवरण प्रविष्टीः भएको/नभएको
७	न्यायिक समिति सम्वन्धी	क. दर्ता भएका उजुरी/गुनासो संख्याः६ ख. कारवाही वा फछ्यौंट भएका उजुरी संख्याः ३ ग. कारवाही वा फछ्यौंट भएका मध्ये पुनरावेदनमा गएका संख्याः०
८	वेरुजु सम्वन्धी	क. आ.व. २०८०/८१ सम्मको कायम कुल वेरुजु रकम (रु. हजारमा) ९,८०,५०,००० ख. आ.व. २०८०/८१ मा फछ्यौंट भएको वेरुजु रकम (रु. हजारमा) ११,३१,९७० (फछ्यौंट प्रतिशतः .....) ग. आ.व. २०८१/८२ मा फछ्यौंट गर्नुपर्ने कुल वेरुजु रकम (रु. हजारमा) १०,६९८१,३६३
९	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	क. दमकल सेवाको उपलब्धताः **आफ्नै छ** ख. फोहोर प्रशोधन केन्द्रः **वायोग्याँस उत्पादन गरीएको** ग. स्यानीटरी ल्याण्डफिल साईटः आ.व. **२०७६।७७ मा निर्माण भएको**

स्थानीय तहको समग्र अवस्थाको विवरण

सि.नं	विवरण	अवस्था
१०	सेवा प्रवाह, पारदर्शिता र जवाफदेहिता	क. अनलाईन मार्फत प्रदान गरिएको सेवाको संख्याः १२ ख. नागरिक वडापत्रः भएको ग. सूचना अधिकारीः तोकेको श्री बिष्णु प्रसाद जैशी घ. गुनासो व्यवस्थापन, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण र सामाजिक परीक्षणको लागि कानूनी व्यवस्थाः भएको ङ. निगरानी निकाय तथा कार्यालयमा प्राप्त उजुरी/गुनासो संख्या ४ फछ्यौंट संख्याः १
११	अभियानमूलक कार्यक्रम	क. वालमैत्री स्थानीय तह घोषणा भएको वडाको संख्याः मध्ये (सवै वडा घोषणा भएको भए सो उल्लेख गर्ने) ख. पोषणमैत्री स्थानीय तह घोषणा भएको वडाको संख्याः २ ग. वालश्रम मुक्त स्थानीय तह घोषणा भएको वडाको संख्याः

आर्थिक वर्ष (२०८०/८१) को खुद आम्दानी र खर्चको विवरण

रकम रु. हजारमा

स्रोतको किसिम		खुद प्राप्त भएको	खर्च	खर्च प्रतिशत
वित्तीय समानीकरण अनुदान	सङ्घ	१०००६८०००	८३६६८१६२.६१	८३.६१
	प्रदेश	८९७९०००	८२९९२९४.०२	९२.२४
सशर्त अनुदान	सङ्घ	२७६५९००६५.७	२७६५९००६५.६७	१००
	प्रदेश	५४५२४६६.०५	५४५२४६६.०५	१००
समपुरक अनुदान	सङ्घ	४५२९८६५.९४	४५२९८६५.९४	१००
	प्रदेश	०		
विशेष अनुदान	सङ्घ	०		
	प्रदेश	५००१०२२.९	५००१०२२.९	१००
राजश्व बाँटफाटबाट प्राप्त		१०५८०९१७७.१३	९९१३६७५९.८८	९३.९८
रोयल्टी		१२५०४४.०७	१२५०४४.०७	१००
आन्तरिक स्रोत (स्थानीय तहको राजस्व अधिकार भित्रको मात्र)		८२६७७७१	८२६७७७१	१००
ऋण		०		
अन्य (अ.ल्या. भए खुलाउने)		४१४८९००३.४१	३४९६५४००.५२	८६.८९
जम्मा		५५६३११४१६.१५	५२५९१०८२३.७	९४.५३

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को मुख्य उपलब्धीहरु

सि. नं	सूचक	वेसलाईन (आ.व. २०७९/८० सम्मको अवस्था)	आ.व. २०८०/८१ को प्रगति	आ.व. २०८०/८१ को सम्मको अवस्था
१	स्थानीय तह भित्र निर्मित स्थानीय सडक (कालोपत्रे) कि.मी.	०	१.१२	१.१२
२	स्थानीय तह भित्र निर्मित स्थानीय सडक (खण्डास्मित) कि.मी.	०.४	१३	१३.४
३	स्थानीय तह भित्र निर्मित स्थानीय सडक (धुले) कि.मी.	३३४.३२	२५.५०	३५९.८२
४	स्थानीय सडक पुल निर्माण (संख्या)	०	०	०
५	झोलुङ्गे पुल निर्माण (संख्या)	१४	३	१७
६	सिंचाई कुलो निर्माण (कि.मी.)	१४२.५०	५.२	१४७.७०
७	सिंचाई सुविधा पुगेको जमिनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	७५१५	८१७.८	८३३२.८
८	स्थानीय तहमा दर्ता/सूचीकृत भएका उद्योग/फार्मको संख्या	७१३	४६	७५९
९	सामुदायिक विद्यालयको (माथिल्लो तहमा भर्ना हुन योग्य हुनेगरी) SEE उत्तिर्ण दर	३४	१	३५
१०	आधारभूत तहको खानेपानी पुगेको घरधुरी प्रतिशत	९६	३	९८
११	आधारभूत तहको सरसफाई पुगेको घरधुरी प्रतिशत	९४	२.५	९६.५
१२	रोजगार सूचना केन्द्रमा सूचीकृत वेरोजगारको संख्या	२१६५	३१९	२४८४

विषयक्षेत्रगत विनियोजन र खर्चको अवस्था

रकम रु. हजारमा

सिनं	विषय क्षेत्र	वार्षिक विनियोजित बजेट	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत	कैफियत
१	आर्थिक विकास	१९७७६२५०	१३३७११४२.४७	६७.६१	
२	सामाजिक विकास	३८३१३१३१०	३३४८३६५२६.४६	८७.३९	
३	पूर्वाधार विकास	६६४८५०००	५२२९१६७८.३८	७८.६५	
४	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	५०२००००	४५४१४२९.२२	९०.४७	
५	सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकास	१०५७००००	८३३६१३८.३१	७८.८७	
	जम्मा	४८४९८२५६०	४१३३७६९१४.८४	८५.२३	

स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमको विवरण

बजेटको आधारमा:

क्र.सं.	बिबरण	आ.व. २०८०/८१ को योजना संख्या
१.	५० लाख भन्दा बढी बजेटको आयोजना	३
२.	२५+ देखि ५० लाखसम्मको आयोजना	३
३.	५+ देखि २५ लाखसम्मको योजना	४३
४.	५ लाखसम्म बजेटको आयोजना	१४९
	जम्मा	१९८

कार्यान्वयन तह/क्षेत्रको आधारमा:

क्र.सं.	बिबरण	आ.व. २०८०/८१ को योजना संख्या
१.	गाउँ/नगरपालिका स्तरीय	२०
२.	वडास्तरीय	१७८
	जम्मा	१९८

योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन विधि:

क्र.सं.	बिबरण	आ.व. २०८०/८१ को योजना संख्या
१.	उपभोक्ता समिति मार्फत	१७३
२.	निर्माण व्यवसायी मार्फत	१७
३.	अन्य	८
	जम्मा	१९८

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सम्पादित उल्लेखनिय कार्यहरु

- सडक मर्मत समुह परिचालन
- सालको पातको दुनाटपरी उत्पादन
- वायोग्याँस उत्पादन
- स्थानीय उपजमा आधारित विधालय दिवा खाजा कार्यक्रम सहकारी मार्फत संचालन
- गै.स.स. संग लागत साझेदारीमा आधारित एक घर एक धारा निर्माण कार्यक्रम
- रिचार्ज पोखरी निर्माण मार्फत पुनभरण
- मन्दिरमा निर्माणमा ५० प्रतिशत लागत साझेदारी अनिवार्य
- सेफ हाउस संचालन
- मंगलसेन खेलमैदान निर्माण

उल्लेखनिय कार्यहरु मध्ये अनुकरणीय कुनै एक अभ्यासको विस्तृतीकरण

विषयको शीर्षक : स्थानीय उपजमा आधारित विधालय दिवा खाजा कार्यक्रम सहकारी मार्फत संचालन

- पालिका ६ वटा सहकारी र ४६ वटा विधालयविच तिन पक्षिय सम्झौता गरी विधालयमा तोकिएको मेनु बमोजिम स्थानीय उपजमा आधारित दिवा खाजा खुवाउने,
- पालिकाले विद्यालयमा रकम निकासा गर्ने र विधालयले जंकफुड लगायतका खाद्यवस्तु विधार्थिहरुलाइ खाजा खुवाउने गरेको, सो खाजा स्वास्थ्य मापदण्ड बमोजिम समेत हुने नगरेको,
- ३।३ महिनामा विधार्थि उपस्थित अनुसारको प्रतिवेदन शिक्षा शाखामा पेश गर्ने सोहि बमोजिम पालिकाले विधालय र विधालयले सहकारीलाइ रकम भुक्तानी गर्ने,
- कृषि शाखाले दिवाखाजा उत्पादक कृषकलाई समुह मार्फत परिचालन एंव विउ विजन निशुल्क उपलब्ध गराउनको साथै कृषकलाई प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने,

उल्लेखनिय कार्यहरु मध्ये अनुकरणीय कुनै एक अभ्यासको विस्तृतीकरण

क्रमशः

- सहकारीले कृषक समुहबाट सम्वन्धित वडामा रहेका विधालयलाई मेनुमा तोके बमोजिम खाद्यान्न उपलब्ध गराउने,
- विधार्थिहरुले तोके बमोजिमको स्वस्थ दिवाखाजा खान पाएका,
- कृषि उत्पादक कृषकहरुको बजार समस्या समाधान भएको,
- सहकारीहरु समेत क्रियाशिल भएका,

चुनौतिहरु....

- बाह्रै महिना तोके बमोजिमको खाद्यान्न आपुर्ति गर्नु,
- सहकारीहरुलाई सोचे जस्तो नाफा नहुने भएसि जिम्मेवारीबाट हात झिक्ने संभावना हुनु,
- भान्सा व्यवस्थापन र ढुवानीमा समस्या देखीनु ।

नगरपालिकाले अनुभुत गरेका प्रमुख समस्या

- विनीयोजित बजेट बमोजिम रकम निकासा नहुनु आर्थिक वर्षको विचमा, समानीकरण अनुदान कटौति हुदा भुक्तानीमा समस्या देखीनु,
- नयून आन्तरिक स्रोतको संभावना र आम्दानी हुनु,
- दरवन्दि बमोजिम कर्मचारी र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत नहुनु,
- जनताका माग र विकास आपुर्तिविच खाडल हुनु,
- सबै वडा कार्यालयहरुमा इन्टरनेट सेवा नहुनु,

सङ्घीय सरकारसँग अपेक्षा

- कम्तिमा एक पालिकामा एक ठुला विकास आयोजनाको सुनिश्चतता हुनुपर्ने,
- समानीकरण अनुदान कटौति नहोस,
- राजश्ववाडफाँडको सिलिङ र प्राप्ति विच पनी धैरै फरक नहोस,
- कर्मचारी व्यावस्थापनमा संघीय सरकारले पनी जिम्मेवारी लिदेवस,
- केहि सशर्त योजना तथा कार्यक्रम आर्थिक वर्षको अन्त्यमा मात्र छनौट तथा निकासा हुदा कार्यन्वयनमा समस्या आइरहेकोले समयमै त्यस्ता कार्यक्रम तथा योजना स्वीकृत हुदा राम्रो हुन्थ्यो ।